

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (devátého senátu)

12. října 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13/EHS – Účinky konstatování zneužívající povahy ujednání – Vůle spotřebitele zachovat smlouvu se změnou ujednání prohlášených za zneužívající – Pravomoci vnitrostátního soudu“

Ve věci C-645/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) ze dne 12. října 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 13. října 2022, v řízení

R. A. a další

proti

„**Luminor Bank AS**“, jednající prostřednictvím „Luminor Bank AS“ Lietuvos skyrius,

SOUDNÍ DVŮR (devátý senát),

ve složení: O. Spineanu-Matei (zpravodajka), předsedkyně senátu, S. Rodin a L. S. Rossi, soudci,

generální advokát: A. M. Collins,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za „Luminor Bank AS“, jednající prostřednictvím „Luminor Bank AS“ Lietuvos skyrius: K. Karpickis, A. Klezys, advokatai, a A. Sovaitė,
- za litevskou vládu: K. Dieninis, S. Grigonis a V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, jako zmocněnci,
- za portugalskou vládu: P. Barros da Costa, A. Cunha, I. Gameiro a L. Medeiros, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: J. Jokubauskaitė a N. Ruiz García, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: litevština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, a oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi R. A. a dalšími na jedné straně a „Luminor Bank AS“, jednající prostřednictvím „Luminor Bank AS“ Lietuvos skyrius, na straně druhé ve věci zneužívající povahy ujednání obsažených v několika úvěrových smlouvách uzavřených mezi těmito stranami a z toho vyplývajících důsledků.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 21 a 24 odůvodnění směrnice 93/13 znějí:

„vzhledem k tomu, že by členské státy měly zajistit, aby se nepoužívala nepřiměřená [zneužívající] ujednání ve smlouvách, které uzavírá prodávající nebo poskytovatel se spotřebiteli; [...]

[...]

vzhledem k tomu, že soudy nebo správní orgány členských států musí mít k dispozici odpovídající a účinné prostředky, aby zabránily dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli,“

- 4 Článek 6 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

- 5 Článek 7 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabráňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Litevské právo

- 6 Článek 6.228⁴ odst. 8 Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (občanský zákoník Litevské republiky) stanoví:

„Pokud soud shledá smluvní ujednání zneužívajícím, je toto ujednání ode dne uzavření smlouvy neplatné, avšak zbývající ujednání smlouvy zůstávají pro strany závazná, pokud je možné pokračovat v plnění smlouvy po zrušení zneužívajících ujednání.“

- 7 Článek 353 odst. 1 a 2 Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (občanský soudní řád Litevské republiky) stanoví:

„1. Kasační soud přezkoumává v rámci kasačního opravného prostředku napadené rozsudky nebo usnesení z hlediska aplikace práva. Kasační soud je vázán skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně a odvolacím soudem.

2. Soud má pravomoc meze kasačního opravného prostředku překročit v případě, kdy to vyžaduje veřejný zájem a kdy by došlo k zásahu do práv a oprávněných zájmů osoby, společnosti nebo státu, pokud by tak neučinil. [...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 8 V průběhu roku 2008 uzavřeli žalobci v původním řízení s žalovanou v původním řízení několik úvěrových smluv vyjádřených ve švýcarských francích (dále jen „sporné smlouvy“), na jejichž základě si u žalované v původním řízení půjčili peněžitou částku ve švýcarských francích, převedli stávající půjčky v eurech nebo litevských litasech (LTL) na švýcarské franky nebo refinancovali své půjčky od jiných úvěrových institucí denominované v jiné měně než ve švýcarských francích. Takto poskytnuté půjčky měly být splaceny ve švýcarských francích. Částka, která měla být vrácena, se z důvodu výrazného znehodnocení litevských litasů vůči švýcarskému franku po uzavření těchto smluv téměř zdvojnásobila.
- 9 Vzhledem k tomu, že žalobci v původním řízení považovali některá ujednání uvedených smluv za zneužívající, podali v průběhu roku 2017 k Vilniaus apygardos teismas (krajský soud ve Vilniusu, Litva) žalobu, kterou se domáhali zejména nahrazení švýcarského franku eurem za použití směnného kurzu platného ke dni poskytnutí dotčených půjček, jakož i přepočtení plateb uskutečněných ve švýcarských francích z titulu splácení úvěru (jistiny a úroků) na eura na základě směnného kurzu platného ke dni těchto splátek.
- 10 Rozsudkem tohoto soudu ze dne 20. listopadu 2018, potvrzeným v odvolacím řízení rozsudkem Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) dne 5. května 2020, byl návrh žalobců v původním řízení zamítnut.
- 11 Žalobci v původním řízení podali kasační opravný prostředek k Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy). Rozsudkem ze dne 14. dubna 2021 uvedený soud vrátil věc Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) k novému posouzení zneužívající povahy dotčených ujednání sporných smluv. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) měl za to, že skutečnost, že žalovaná v původním řízení splnila povinnost informovat o riziku vývoje směnného kurzu švýcarského franku, neznamená, že soud neměl povinnost zkoumat, zda tato ujednání mají zneužívající povahu.

- 12 Usnesením ze dne 4. května 2021 Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) uložil žalobcům v původním řízení, aby se vyjádřili ke způsobu, jakým by měla být podle jejich názoru změněna dotčená ujednání sporných smluv v případě, že budou shledána zneužívajícími. Žalobci uvedli, že požadují změnu těchto ujednání tak, jak je popsána v žalobě, tedy nahrazením švýcarského franku eurem podle směnného kurzu platného ke dni poskytnutí dotčených úvěrů. Žalovaná v původním řízení naproti tomu nesouhlasila s konstatováním zneužívající povahy uvedených ujednání ani s jejich změnou, když v litevském právním řádu neexistují dispozitivní normy.
- 13 Rozsudkem ze dne 2. září 2021 Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) ujednání sporných smluv týkající se měny, v níž byly vyjádřeny dotčené úvěry, za zneužívající z důvodu, že nesplňují požadavek transparentnosti, a změnil tyto smlouvy tak, že byly vyjádřeny v eurech podle směnného kurzu platného ke dni poskytnutí těchto půjček, přičemž referenční sazbu uvedenou v těchto smlouvách, a sice LIBOR CHF, nahradil sazbou Euribor. Podle uvedeného soudu je takové řešení v souladu se zásadami ekvity, dobré víry a rozumného uvážení, jakož i s cíli sledovanými směrnicí 93/13.
- 14 Žalovaná v původním řízení podala proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek k Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy), který je předkládajícím soudem, v němž uvedla, že Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) nesprávně kvalifikoval dotčená ujednání sporných smluv jako „zneužívající“ a že posledně uvedený soud není oprávněn tato ujednání měnit, jelikož v litevském právu neexistují dispozitivní ustanovení, která by mohla uvedená ujednání nahradit, a že změna těchto ujednání na základě zásad ekvity, dobré víry a rozumného uvážení je zakázána v čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.
- 15 Předkládající soud částečným rozsudkem ze dne 25. srpna 2022 potvrdil rozsudek Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) ze dne 2. září 2021 v rozsahu, v němž kvalifikoval dotčená ujednání sporných smluv jako „zneužívající“, a znovu zahájil řízení ohledně změny těchto smluv, kterou provedl posledně uvedený soud.
- 16 Žalobci v původním řízení u předkládajícího soudu tvrdí, že z důvodu pasivity žalované v původním řízení nemohlo být dosaženo dohody o případné změně ujednání prohlášených za zneužívající. Tito žalobci rovněž uvádějí, že nesouhlasí se zachováním těchto ujednání a požadují v první řadě změnu sporných smluv způsobem uvedeným v návrhu na zahájení řízení. Pokud by však soud dospěl k závěru, že pro takovou změnu neexistuje právní základ, požadují zrušení těchto smluv a vrácení plnění uskutečněných na jejich základě. Žalovaná v původním řízení navrhuje, aby uvedené smlouvy byly prohlášeny za neplatné *ex nunc*.
- 17 Uvedený soud si klade otázku, jaké důsledky má kvalifikace dotčených ujednání sporných smluv jako „zneužívajících“, jelikož žalobci v původním řízení požadovali, aby tyto smlouvy byly zachovány a tato ujednání byla změněna. V tomto ohledu uvádí, že v projednávané věci není zpochybňováno, že uvedené smlouvy nemohou bez předmětných ujednání nadále existovat. Uvedený soud poznamenává, že Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) nezkoumal, zda by případné zrušení sporných smluv mělo pro žalobce v původním řízení zvláště nepříznivé důsledky. Podle předkládajícího soudu lze skutečnost, že k takovému zkoumání nedošlo, vysvětlit tím, že návrh na zahájení řízení neusiluje o zrušení těchto smluv, ale pouze o jejich změnu, a že čl. 265 odst. 2 a čl. 320 odst. 2 občanského soudního řádu Litevské republiky zakazují soudu prvního stupně a odvolacímu soudu překročit meze návrhů, které jim byly předloženy.

- 18 Předkládající soud se proto nejprve táže, zda měl odvolací soud pravomoc změnit sporné smlouvy, aniž předtím zkoumal, zda by zrušení těchto smluv mělo pro žalobce v původním řízení zvláště nepříznivé důsledky. Podle uvedeného soudu závisí odpověď na tuto otázku na významu vůle žalobců v původním řízení na zachování uvedených smluv s provedením změny v jejich zneužívajících ujednáních.
- 19 Zadruhé se předkládající soud táže, zda odpověď na uvedenou otázku závisí na tom, zda má vnitrostátní soud možnost nahradit zneužívající ujednání dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody stran dotyčné smlouvy.
- 20 Uvedený soud má za to, že odpovědi na obě tyto otázky by mohly být kladné. Zaprvé by kladná odpověď na první otázku byla v souladu s cílem směrnice 93/13, kterým je zejména nastolit rovnováhu mezi smluvními stranami při současném ponechání smlouvy jako celku v platnosti, a nikoli zrušit všechny smlouvy, které obsahují zneužívající ujednání (rozsudek ze dne 15. března 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 31). Zadruhé by mohla být zodpovězena kladně rovněž druhá otázka, protože pokud existuje možnost nahradit zneužívající ujednání dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody stran dotčené smlouvy a pokud spotřebitel navrhuje, aby byla tato smlouva zachována změnou tohoto zneužívajícího ujednání, musí mít vnitrostátní soud možnost rozhodnout o otázce změny uvedeného ujednání, aniž předtím zkoumá důsledky zrušení uvedené smlouvy jako celku.
- 21 Uvedený soud má naproti tomu za to, že pokud vnitrostátní právo neobsahuje vhodné ustanovení dispozitivní povahy a strany takové dohody nedosáhnou, musí soud nezávisle na vůli spotřebitele rozhodnout o zrušení dotčené smlouvy jako celku, ledaže spotřebitel vyjádřil přání, aby zneužívající ujednání zůstala zachována. V této souvislosti musí soud přijmout veškerá opatření nezbytná pro ochranu spotřebitele před zvláště nepříznivými důsledky tohoto zrušení.
- 22 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci litevské právo neobsahuje dispozitivní ustanovení, které by mohlo nahradit ujednání sporných smluv prohlášených za zneužívající, a účastníci řízení se nedohodli na použitelném ustanovení, nemůže vyjádřená vůle žalobců v původním řízení, aby byly tyto smlouvy zachovány a tato ujednání byla změněna, bránit tomu, aby soud rozhodl o zrušení uvedených smluv.
- 23 Za těchto podmínek se Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Lze čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice [93/13] vykládat v tom smyslu, že pokud spotřebitel projeví úmysl zachovat smlouvu v platnosti prostřednictvím nahrazení zneužívajícího ujednání v ní obsaženého, soud poté, co zjistí, že smlouva nemůže zůstat platná po odstranění ujednání, které bylo shledáno zneužívajícím, může rozhodnout o otázce nahrazení zneužívajícího ujednání, aniž by nejprve posoudil možnost zrušení smlouvy jako celku?

2. Závisí odpověď na první otázku na tom, zda má vnitrostátní soud možnost nahradit zneužívající ujednání obsažené ve smlouvě dispozitivním ustanovením nebo ustanovením vnitrostátního práva, na kterém se strany dotčené smlouvy dohodnou?“

K předběžným otázkám

- 24 Úvodem je třeba poznamenat, že předkládající soud sice žádá o výklad čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, avšak klade si otázku ohledně důsledků konstatování zneužívající povahy smluvního ujednání. S ohledem na údaje obsažené v předkládacím rozhodnutí musí být tedy položené otázky chápány tak, že se týkají pouze tohoto čl. 6 odst. 1.
- 25 Je tedy třeba mít za to, že podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud mohl v případě, že konstatoval, že smlouva nemůže být po zrušení zneužívajícího ujednání zachována, a dotčený spotřebitel projeví vůli, aby tato smlouva byla zachována se změnou tohoto ujednání, rozhodnout o opatřeních, která je třeba přijmout, aby byla obnovena skutečná rovnováha mezi právy a povinnostmi stran uvedené smlouvy, aniž předtím zkoumal důsledky zrušení dané smlouvy jako celku. Tento soud se dále táže, zda je v tomto ohledu relevantní okolnost, že uvedený soud má možnost nahradit uvedené ujednání dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody těchto stran.
- 26 Za účelem odpovědi na tyto otázky je třeba připomenout, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, že určení zneužívající povahy ujednání obsaženého ve smlouvě musí umožňovat obnovení právní a faktické situace, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby toto zneužívající ujednání nebylo sjednáno [rozsudek ze dne 12. ledna 2023, D. V. (Odměna advokátů – Zásada hodinové sazby), C-395/21, EU:C:2023:14, bod 54 a citovaná judikatura].
- 27 Na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 má vnitrostátní soud povinnost nepoužít zneužívající ujednání, aby nebyla vůči spotřebiteli závazná, vyjma případu, kdy s tím spotřebitel nesouhlasí. Kromě změny vyplývající ze zrušení zneužívajících ujednání musí však tato smlouva v zásadě nadále existovat bez jakékoli jiné změny, je-li v souladu s vnitrostátním právem taková další existence smlouvy právně možná [rozsudek ze dne 12. ledna 2023, D. V. (Odměna advokátů – Zásada hodinové sazby), C-395/21, EU:C:2023:14, bod 55 a citovaná judikatura].
- 28 Vnitrostátní soud nemá povinnost vyloučit použití zneužívajícího ujednání, pokud spotřebitel poté, co byl uvedeným soudem upozorněn, nemá v úmyslu namítnout jeho zneužívající a nezávaznou povahu, čímž s tímto ujednáním vyslovuje svobodný a vědomý souhlas (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, bod 53 a citovaná judikatura).
- 29 Soudní dvůr totiž rozhodl, že vzhledem k tomu, že se systém ochrany poskytnutý směrnicí 93/13 neuplatní, když s jeho uplatněním spotřebitel nesouhlasí, musí mít tento spotřebitel *a fortiori* právo zabránit tomu, aby byl na základě téhož systému chráněn proti nepříznivým důsledkům způsobeným neplatností celé smlouvy, nepřije-li si dovolávat se této ochrany (rozsudek ze dne 3. října 2019, Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, bod 55).
- 30 Pokud naopak spotřebitel projeví vůli využít ochrany poskytované směrnicí 93/13, musí vnitrostátní soud zkoumat, zda smlouva může s ohledem na kritéria stanovená vnitrostátním právem nadále existovat bez jakékoli jiné změny, než je změna vyplývající ze zrušení dotyčného zneužívajícího ujednání.

- 31 Toto posouzení možnosti trvání smlouvy bez dotyčného zneužívajícího ujednání představuje objektivní posouzení, které musí provést vnitrostátní soud s ohledem na pravidla vnitrostátního práva a nezávisle na okolnosti, zda spotřebitel vyjadřuje vůli, aby tato smlouva byla zachována (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, body 39 až 41 a citovaná judikatura).
- 32 V případě, že podle relevantních ustanovení vnitrostátního práva nemůže smlouva po zrušení dotčeného zneužívajícího ujednání nadále existovat, nebrání čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 jejímu zrušení [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. ledna 2023, D. V. (Odměna advokátů – Zásada hodinové sazby), C-395/21, EU:C:2023:14, bod 59].
- 33 Pouze v případě, že by zrušení smlouvy jako celku vystavilo spotřebitele takovým zvláště nepříznivým důsledkům, jako je uvedení spotřebitele do právní nejistoty, které však nelze omezit pouze na důsledky čistě finanční povahy, má vnitrostátní soud výjimečnou možnost nahradit zrušené zneužívající ujednání dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody stran dotčené smlouvy [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. ledna 2023, D. V. (Odměna advokátů – Zásada hodinové sazby), C-395/21, EU:C:2023:14, body 60 až 62].
- 34 Z judikatury rovněž vyplývá, že pokud neexistuje žádné dispozitivní ustanovení vnitrostátního práva nebo ustanovení použitelné v případě dohody smluvních stran, které může nahradit dotčená zneužívající ujednání, a pokud by zrušení smlouvy vystavilo spotřebitele zvláště nepříznivým důsledkům, musí vnitrostátní soud přijmout při zohlednění vnitrostátního práva jako celku veškerá opatření nezbytná k ochraně spotřebitele před těmito důsledky a obnovit tak skutečnou rovnováhu mezi vzájemnými právy a povinnostmi smluvních partnerů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. listopadu 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, bod 41).
- 35 Opatření, která mohou být přijata vnitrostátním soudem v případě konstatování zneužívající povahy smluvního ujednání, jehož odstranění by vedlo ke zrušení smlouvy, jejíž je součástí, nemají taxativní povahu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. listopadu 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, bod 40), s výhradou, že vnitrostátní soud nemůže doplnit tuto smlouvu tak, že změní obsah tohoto ujednání [rozsudky ze dne 26. března 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia, C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 53, jakož i ze dne 12. ledna 2023, D. V. (Odměna advokátů – Zásada hodinové sazby), C-395/21, EU:C:2023:14, bod 65].
- 36 V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 brání tomu, aby byly mezery ve smlouvě, jež vznikly zrušením jejích zneužívajících ujednání, překonány pouze na základě vnitrostátních ustanovení obecné povahy, která stanoví, že právní jednání má kromě účinků, jež jsou v něm vyjádřeny, rovněž účinky, jež mimo jiné vyplývají ze zásady spravedlnosti nebo ze zvyklostí, a která nejsou ustanoveními dispozitivními ani ustanoveními použitelnými v případě dohody smluvních stran (rozsudek ze dne 3. října 2019, Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, bod 62).
- 37 Z výše uvedeného zaprvé vyplývá, že přání spotřebitele dovolávat se ochrany poskytované směrnicí 93/13 a zachovat smlouvu nemá vliv na povinnost vnitrostátního soudu zkoumat na základě objektivního přístupu a s ohledem na pravidla vnitrostátního práva, zda tato smlouva může po zrušení dotyčného zneužívajícího ujednání nadále existovat.

- 38 Zadruhé, pokud tento soud konstatoval nemožnost zachovat smlouvu po zrušení takového zneužívajícího ujednání, nemůže toto ujednání nahradit dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody stran této smlouvy, nebo –pokud toto právo taková ustanovení nestanoví – přijmout jiná opatření, aby byla obnovena skutečná rovnováha mezi právy a povinnostmi těchto stran, aniž předem zkoumal a konstatoval, že by neplatnost uvedené smlouvy jako celku vystavila dotčeného spotřebitele zvláště nepříznivým důsledkům.
- 39 V projednávané věci byl u Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) podán kasační opravný prostředek proti rozsudku Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy), kterým posledně uvedený soud poté, co konstatoval zneužívající povahu ujednání týkajících se hlavního předmětu sporných smluv, a sice ujednání týkajících se měny, v níž byly vyjádřeny dotčené půjčky, vyhověl návrhu žalobců v původním řízení a tyto smlouvy změnil, aniž předtím zkoumal důsledky případného zrušení uvedených smluv pro žalobce v původním řízení. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) potvrdil rozsudek napadený kasačním opravným prostředkem, pokud jde o kvalifikaci těchto ujednání jako „zneužívajících“. Pokud jde naopak o důsledky této kvalifikace, klade si posledně uvedený soud otázku, zda odvolací soud mohl vyhovět návrhu žalobců v původním řízení, aby sporné smlouvy byly zachovány tím, že budou změněna uvedená ujednání, aniž předtím zkoumal, zda toto zrušení má pro žalobce v původním řízení zvláště nepříznivé důsledky.
- 40 Jak přitom vyplývá z judikatury Soudního dvora připomenuté v bodech 26 až 38 tohoto rozsudku, vnitrostátní soud má v případě, že se žalobci v původním řízení zamýšlejí dovolávat ochrany poskytované směrnicí 93/13 a sporné smlouvy nemohou podle vnitrostátního práva po zrušení dotčených zneužívajících ujednání nadále existovat, povinnost zkoumat důsledky zrušení těchto smluv nezávisle na přání vyjádřeném žalobci v původním řízení, aby byly uvedené smlouvy zachovány se změnou těchto ujednání. Pouze v případě, že tyto důsledky dosahují takové úrovně závažnosti, že mohou být kvalifikovány jako „zvláště nepříznivé“ pro žalobce v původním řízení, musí tento soud v případě neexistence dispozitivních ustanovení nebo ustanovení použitelných v případě dohody stran sporných smluv přijmout veškerá opatření nezbytná k ochraně spotřebitele před uvedenými důsledky a obnovit skutečnou rovnováhu mezi právy a povinnostmi těchto stran, s výhradou, že uvedený soud nemůže tyto smlouvy doplnit tak, že změní obsah uvedených ujednání.
- 41 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud mohl v případě, že konstatoval, že smlouva nemůže být po zrušení zneužívajícího ujednání zachována, a dotčený spotřebitel projeví vůli, aby tato smlouva byla zachována se změnou tohoto ujednání, rozhodnout o opatřeních, která je třeba přijmout, aby byla obnovena skutečná rovnováha mezi právy a povinnostmi stran uvedené smlouvy, aniž předtím zkoumal důsledky zrušení dané smlouvy jako celku, a to i když má uvedený soud možnost nahradit uvedené ujednání dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody těchto stran.

K nákladům řízení

- 42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (devátý senát) rozhodl takto:

Článek 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách

musí být vykládán v tom smyslu, že

brání tomu, aby vnitrostátní soud mohl v případě, že konstatoval, že smlouva nemůže být po zrušení zneužívajícího ujednání zachována, a dotčený spotřebitel projeví vůli, aby tato smlouva byla zachována se změnou tohoto ujednání, rozhodnout o opatřeních, která je třeba přijmout, aby byla obnovena skutečná rovnováha mezi právy a povinnostmi stran uvedené smlouvy, aniž předtím zkoumal důsledky zrušení dané smlouvy jako celku, a to i když má uvedený soud možnost nahradit uvedené ujednání dispozitivním ustanovením vnitrostátního práva nebo ustanovením použitelným v případě dohody těchto stran.

Podpisy